

บทคัดย่อสำหรับผู้บริหาร

โครงการวิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายแข่งขันทางการค้าของรัฐสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้ คือ พฤติกรรมการแข่งขันทางธุรกิจที่กฎหมายห้ามกระทำ องค์การบังคับใช้กฎหมาย โครงการลดหย่อนผ่อนโทษ การฟ้องคดีโดยเอกชน และการบังคับใช้กฎหมายนอกอาณาเขต ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยได้ข้อค้นพบ (Findings) ดังนี้

สำหรับพฤติกรรมการแข่งขันทางธุรกิจที่กฎหมายห้ามกระทำนั้น ในกฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศไทยห้ามพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขันทั้ง 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ การใช้สถานะของการเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดอย่างไม่เป็นธรรม การตกลงร่วมกันจำกัดการแข่งขัน การควบรวมกิจการที่จะนำไปสู่การผูกขาดหรือทำให้เกิดการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรม และการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม (การจำกัดการแข่งขันในแนวตั้งฝ่ายเดียว หรือการตกลงร่วมกันจำกัดการแข่งขันในแนวตั้ง)

กฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศอินโดนีเซีย ห้ามพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขันทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ การใช้สถานะของการเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดหรือผู้ผูกขาดอย่างไม่เป็นธรรม การตกลงร่วมกันจำกัดการแข่งขัน การควบรวมกิจการที่จะนำไปสู่การผูกขาดหรือทำให้เกิดการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรม และการจำกัดการแข่งขันในแนวตั้ง

กฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศสิงคโปร์ ห้ามพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขัน 3 กลุ่มแรก แต่ไม่ห้ามการจำกัดการแข่งขันในแนวตั้งที่ทำฝ่ายเดียว (Unilateral conduct)

กฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศเวียดนาม ห้ามพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขัน 3 กลุ่มแรก เหมือนกฎหมายของประเทศไทย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ แต่ไม่กล่าวถึงการตกลงร่วมกันจำกัดการแข่งขันในแนวตั้ง (Vertical agreement) หรือพฤติกรรมฝ่ายเดียว (Unilateral conduct) ที่น่าสนใจคือ กฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศเวียดนามรับเอา Section 5 (Unfair method of competition) ของกฎหมาย Federal Trade Act 1914 ของประเทศสหรัฐอเมริกา มา แล้วเรียกว่าเป็นวิธีการแข่งขันที่เป็นผลเสียต่อผู้บริโภค และทำให้คู่แข่งเสียเปรียบด้วย (Acts of unhealthy competition) โดยระบุถึงวิธีการแข่งขันดังกล่าวไว้ในตัวกฎหมายเลย

กฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศมาเลเซีย ห้ามพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขัน 3 กลุ่ม แต่ไม่กำกับควบคุมการควบรวมกิจการ เพราะหากการควบรวมกิจการจะนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่มีสถานะเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดแล้ว ก็จะตกอยู่ภายใต้การควบคุมพฤติกรรมของกฎหมายอยู่ดี

กฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศฟิลิปปินส์ คล้ายกับกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ คือ ห้ามพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขัน 3 กลุ่ม แต่ไม่มีบทบัญญัติห้ามการจำกัดการแข่งขันในแนวดิ่งฝ่ายเดียว หรือการตกลงร่วมกันจำกัดการแข่งขันในแนวดิ่ง

กฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศบรูไน คล้ายกับกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ คือ ห้ามพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขัน 3 กลุ่ม แต่ไม่มีบทบัญญัติห้ามการจำกัดการแข่งขันในแนวดิ่งฝ่ายเดียว หรือการตกลงร่วมกันจำกัดการแข่งขันในแนวดิ่ง

กฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศเมียนมา คล้ายกับกฎหมายของประเทศเวียดนาม คือ ห้ามพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขัน 3 กลุ่มแรก แต่ไม่กล่าวถึงการตกลงร่วมกันจำกัดการแข่งขันในแนวดิ่ง หรือการจำกัดการแข่งขันในแนวดิ่งฝ่ายเดียว และมีบทบัญญัติเพื่อควบคุมวิธีการแข่งขันที่เป็นผลเสียต่อผู้บริโภคและทำให้คู่แข่งเสียเปรียบแทน โดยเรียกว่าเป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม (Unfair competition) โดยกฎหมายระบุวิธีการแข่งขันที่ผิดกฎหมายดังกล่าวไว้ 11 วิธีการ

กฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศลาว คล้ายกับกฎหมายของประเทศเวียดนามและประเทศเมียนมา คือ ห้ามพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขัน 3 กลุ่มแรก แต่ไม่กล่าวถึงการตกลงร่วมกันจำกัดการแข่งขันในแนวดิ่ง หรือการจำกัดการแข่งขันในแนวดิ่งฝ่ายเดียว และมีบทบัญญัติเพื่อควบคุมวิธีการแข่งขันที่เป็นผลเสียต่อผู้บริโภค โดยเรียกว่าการปฏิบัติด้วยการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม (Unfair business competition practices) โดยกฎหมายระบุวิธีการแข่งขันที่ผิดกฎหมายดังกล่าวไว้ 9 วิธีการ

และกฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศกัมพูชา คล้ายกับกฎหมายของประเทศไทย กล่าวคือ ห้ามพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขันทั้ง 4 กลุ่ม

โดยที่องค์กรบังคับใช้กฎหมายของ 8 ประเทศ (ไทย สิงคโปร์ เวียดนาม มาเลเซีย บรูไน เมียนมา ลาว และมาเลเซีย) เป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายบริหาร องค์กรบังคับใช้กฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์เป็นองค์กรกึ่งตุลาการ ขึ้นอยู่กับสำนักประธานาธิบดี องค์กรบังคับใช้กฎหมายของประเทศอินโดนีเซียเป็นองค์กรเดี่ยวที่ถือได้ว่าเป็นองค์กรกำกับดูแลอิสระ (Independent regulatory regime)

สำหรับโครงการลดหย่อนผ่อนโทษนั้น ประเทศที่ไม่มีโครงการลดหย่อนผ่อนโทษ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย เวียดนาม เมียนมา ลาว และกัมพูชา ส่วนประเทศที่มีโครงการลดหย่อนผ่อนโทษได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน

ส่วนเรื่องการฟ้องคดีโดยเอกชน กฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศมาเลเซียเป็นประเทศเดียวที่ให้อำนาจผู้เสียหายไปฟ้องคดีแพ่งยังศาลยุติธรรมเพื่อเรียกค่าเสียหายได้โดยไม่ต้องรอให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าตัดสินก่อน ส่วนประเทศไทย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม บรูไน ฟิลิปปินส์ เมียนมา ให้อำนาจผู้เสียหายไปฟ้องได้ต่อเมื่อคณะกรรมการมีคำตัดสินแล้วว่าผู้ถูกร้องเรียน

ได้ฝ่าฝืนกฎหมาย ส่วนประเทศลาวให้อำนาจผู้เสียหายไปฟ้องศาลได้ แต่ไม่ระบุว่าผู้เสียหายจะนำคดีไปฟ้องได้ก่อนหรือหลังคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีคำตัดสิน ส่วนประเทศกัมพูชาไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้

ส่วนประเด็นเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้านอกอาณาเขต ประเทศที่มีบทบัญญัติของกฎหมายชัดเจนเรื่องการบังคับใช้กฎหมายนอกอาณาเขต ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน และกัมพูชา ส่วนประเทศที่ไม่มีบทบัญญัติ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย เวียดนาม เมียนมา และลาว

ความแตกต่างของพฤติกรรมที่กฎหมายห้ามกระทำและประเด็นสำคัญต่างๆ เกี่ยวกับกฎหมายแข่งขันทางการค้าที่กล่าวมามีความสำคัญมากต่อผู้ประกอบการธุรกิจไทย คือ ผู้ประกอบการธุรกิจไทยที่ประกอบธุรกิจในระดับอาเซียนควรต้องตระหนักว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนมีกฎหมายแข่งขันทางการค้าออกมาบังคับใช้แล้ว (ยกเว้นประเทศกัมพูชาซึ่งร่างพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้ายังอยู่ในสภานิติบัญญัติ) และควรต้องปฏิบัติตามกฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศที่ตนเข้าไปประกอบธุรกิจอยู่ การไม่ตระหนักว่ามีกฎหมายแข่งขันทางการค้าบังคับใช้ และฝ่าฝืนกฎหมายโดยไม่ได้ตั้งใจในเรื่องเล็กๆ เช่น การโฆษณาเปรียบเทียบสินค้าของบริษัทตนเอง เทียบกับสินค้าของบริษัทคู่แข่งในประเทศเวียดนามนั้น ตามกฎหมายแข่งขันทางการค้าของเวียดนามถือว่าเป็นการกระทำความผิดทางอาญาที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี เป็นต้น

Executive Summary

The objective of this research project is comparative study of competition law in 10 ASEAN members by focusing on the following key issues i.e. business conducts prohibited by law, enforcement agency, leniency program, private right of action, and extraterritorial application of competition law. Below are important findings.

In Thailand, four groups of anti-competitive conducts i.e. abuse of dominant position, cartel and bid-rigging, M&A that leads to monopoly or unfair competition, and unfair trade practice (unilateral vertical restraint or vertical agreement) are prohibited.

In Indonesia, four groups of anti-competitive conducts i.e. abuse of dominant position or monopoly, cartel and bid-rigging, M&A that leads to monopoly or unfair competition, and vertical restraint are prohibited.

In Singapore, only three groups of anti-competitive conducts i.e. abuse of dominant position, cartel and bid-rigging, M&A that substantially lessens competition in a particular market are prohibited. However, unilateral conducts is generally not prohibited.

In Vietnam, three groups of anti-competitive conducts i.e. abuse of dominant position, cartel and bid-rigging, M&A that substantially lessens competition in a particular market are prohibited. There is no provision on vertical agreement or unilateral conducts. Instead, a group of business conducts called “acts of unhealthy competition” which is comparable to “unfair method of competition” under Section 5 of the Federal Trade Act of the United States are prohibited.

In Malaysia, three groups of anti-competitive conducts i.e. abuse of dominant position, cartel and bid-rigging, and vertical agreement are prohibited. However, there is no provision that regulates M&A.

In the Philippines, only three groups of anti-competitive conducts i.e. abuse of dominant position, cartel and bid-rigging, M&A that substantially lessens competition in a particular market are prohibited. However, similar to Singaporean Competition Act, there is no provision that regulates unilateral conducts or vertical agreements.

In Brunei Darussalam, similar to the Singaporean Competition Act, only three groups of anti-competitive conducts are prohibited.

The Competition Act of Myanmar is similar to the Vietnamese Competition Act. Namely, four groups of business conducts i.e. abuse of dominant position, cartel and bid-rigging, M&A that substantially lessens competition in a particular market and 11 acts of unhealthy competition are prohibited.

The Competition Act of Laos is also similar to the Vietnamese Competition Act. Concretely, four groups of business conducts i.e. abuse of dominant position, cartel and bid-rigging, M&A that substantially lessens competition in a particular market and 9 acts of unhealthy competition are prohibited.

The Competition Bill of Cambodia is similar to the Thai Competition Act. Namely, four groups of anti-competitive conducts i.e. abuse of dominant position, cartel and bid-rigging, M&A that leads to monopoly or unfair competition, and vertical agreements are prohibited.

The enforcement agencies in Thailand, Singapore, Vietnam, Malaysia, Brunei, Myanmar, Laos are parts of the executive power while the Philippino enforcement agencies is quasi-judicial and belongs to Office of the President. Only the Indonesian enforcement agency (KPPU) is independent regulatory regime.

ASEAN members that do not have leniency programs are Thailand, Indonesia, Vietnam, Laos, and Cambodia while Singapore, Malaysia, the Philippines and Brunei do have leniency programs.

Malaysia is the only ASEAN member that authorizes injured party to bring legal action claiming for civil damage to the court of justice directly without waiting until the National Competition Committee (MyCC) decides the case. In Thailand, Indonesia, Singapore, Vietnam, Brunei, the Philippines, and Myanmar injured party must wait until the National Competition Committees decide that alleged party did violate the National Competition Act. In Laos, the provisions of the Competition Act allows the injured party to bring legal action to the court, but it is not clear whether the injured party must wait until the decision of the Lao Competition Committee is rendered or not. In Cambodia, there is no provision on private right of action.

The Competition Acts in Singapore, Malaysia, the Philippines, Brunei, and Cambodia have provisions on extraterritorial application of their Competition Acts. On the other hand, there is no provision on extraterritorial application in the Competition Acts in Thailand, Indonesia, Vietnam, Myanmar, and Laos.

The important practical implication of the findings for Thai business operators who are doing business in ASEAN is that they should be aware of national competition law in an ASEAN country in which they are conducting business and try to comply with. Otherwise, their ignorance can result in paying very high price for a simple business mistake e.g. comparative advertisement in Vietnam which imposes criminal imprisonment on a violator.